

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

433 פ"ג י"א ט"ז י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
etayba1@gmail.com ניתן לקבל את העלון במייל

הנושא: 'לדזיו ליה כבר בתיה'

עוד יש לפרש בהקדם, הגאון רבי שבתי יודלביץ' זצ"ל היה מסביר את הפסוק: "וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבֹאֶהוּ לְבַת פְּרָעָה וַיְהִי לָהּ לְבֵן", על פי מה שמסופר על המהר"ל דיסקין שהיה מאמץ יתומים ולוקחם לביתו כדי שלא יתקלקלו. לימים יסד להם בנין "בית היתומים דיסקין", שמקורביו ותלמידיו פיארו את המבנה והרחיבוהו - כמו שרואים אותו עד היום בכניסה לירושלים.

סיפר מרן המהר"ל דיסקין לתלמידיו, כי אחד היתומים שדר בביתו, היה נוהג לבכות בקביעות כאשר הרבנית חפפה את ראשו סכה את גופו ורחצה אותו - בוכה ובוכה בדמעות של ילד יתום.

שאלתי אותו: "ילד יקר, למה אתה מייבב כל כך, מה כואב לך בשעה שרוחצים אותך?"

השיב הילד בבכי: "רבי, רבי, כאשר הרבנית סכה אותי, אני נזכר באמא'לה שלי, היתה לי פעם אמא, והיא גם חפפה לי את הראש, ואמא, אמא - גם היתה נותנת לי נשיקה אחרי החפיפה, ומשנפטרה אמי אין מי שמנשק אותי כל כך טוב כמוה. זלגו דמעות חמות מעיניו של ר' יהושע לייב. ומאותה שעה הוסיפה הרבנית לנשקו כאשר חפפה את ראשו. ועדיין אין תחליף לאמא.

אבל בת פרעה הצליחה עד כדי כך, שהתורה מעידה עליה "ויהי לה לבן!" כמו בן ממש.

על פי זה יש לומר, שדימו את מר עוקבא הבעל תשובה ל"בן בתיה", להורות, כשם שבתיה כשראתה "נער בוכה" חמלה עליו ואימצה אותו וטיפלה בו עד שהיה הוא לה כבן ממש, כך הקב"ה כשרואה אדם שמחמת חטאיו התרחק מהבורא אבל עתה מתחרט - "נער בוכה" הוא מצטער מאוד על חטאו עד שמוריד דמעות מרוב צער, הרי שהקב"ה מאמצו והוא לו כבן ממש, עד שהשכינה שורה עליו.

מובא במסכת סנהדרין (לא:): "שלחו ליה למר עוקבא, לדזיו ליה כבר בתיה וכו'". כלומר שלחו שאלה בהלכה לנתן צוציתא שהוא מר עוקבא ריש גלותא וכתבו לו בלשון זה, לדזיו ליה כבר בתיה שלם - למי שיש לו זיו כמו משה שהוא בנו של בתיה שלום.

ופירש רש"י בד"ה לדזיו ליה וז"ל: כמשה שהוא בן בתיה למי שמקרין עור פניו כמשה רבינו שגידלתו בתיה בת פרעה וכו'. ומצאתי בספר הגדה שהיה מר עוקבא בעל תשובה שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טינא (מפרש רש"י בסנהדרין עה. נימוק מרוב אהבה ניטמטם ליבו והעלה חולי) ונפל בחולי ואשת איש היתה, לימים נצרכה ללוות ממנו ומתוך דוחקה נתרצית לו וכבש יצרו ופטרה לשלום ונתרפא, וכשהיה יוצא לשוק היה נר דולק בראשו מן השמים, ועל שם כך קרי ליה ר' נתן צוציתא במסכת שבת, הכא נמי להכי כתבו ליה הכי על שם האור שהיה זורח עליו. ע"כ.

ומתבאר כי הכובש את יצרו בעניני עריות זוכה עבור זה לאור של קדושה מן השמים, וכמשה רבינו שקרן עור פניו.

אלא שצריך להבין מדוע דימו אותו ל"בן בתיה" ולא אמרו משה במפורש (ועי' מה שכתב בזה החיד"א בספרו מראית העין עמ"ס סנהדרין לא: בני יששכר מאמרי חודש תשרי דרוש י"א אות ל"ה)?

ונראה לפרש, כתב בספר חרדים (פרק ג') שיש אור רוחני בצבע תכלת המאיר על הצדיקים ועל החוזרים בתשובה והוא האור הרוחני שהאיר על ראשו של מר עוקבא כשחזר בתשובה, אלא שבודאי שלא כל אחד זוכה לראות זאת, אולם אצל מר עוקבא זכו חכמי הגמרא לראות זאת, ולכן הזכירו את בתיה בת פרעה שהיא אכן זכתה לראות את השכינה על ראשו של משה רבינו, כדברי הגמרא בסוטה (יב:): "ותפתח ותראה את הילד" ותרא מיבעי ליה? אמר רבי יוסי ברבי חנינא: שראתה שכינה עמו.

עוד יש לפרש מסופר על הגאון רבי מאיר שפירא ראש ישיבת חכמי לובלין שכינס פעם אחת כמה מראשי הקהילה לדיון דחוף בנוגע לעניין מסויים שעמד על הפרק שהיה בו משום פיקוח נפש. הוא דרש מהם לעשות מעשים גדולים ורציניים למען המטרה הזו. ראשי הקהל ענו לו, כי דרישותיו גבוהות מידי, הן למעלה מכוחם וממילא אין בכוחם לבצעם. נענה המהר"ם שפירא ואמר להם: חז"ל אמרו שבת פרעה שלחה את ידה אל התיבה הרחוקה. ויש לתמוה, מה ראתה בת פרעה לשלוח יד אל התיבה הלא רחוקה היא? וכי אם יראה אדם חפץ המונח על גג בניין ויחפוץ בו כלום יושיט את ידו? ומכאן שכאשר נדרש מאדם לעשות מעשה אל לו לחשב חשבונות האם אצליח לעשות או שמא או לא? עליו לעשות! ומן השמים יסיעו לו.

על פי זה יש לומר כי הזכירו את בתיה, כדי ללמד את בעל התשובה, שכאדם עומד מול עבירה קשה הוא חושב שהוא לא יכול לעמוד בנסיון, אבל צריך ללמוד מבתיה, אתה תנסה וה' יעזוך ואתה תצליח.

קו להתענג בתענוגים

קו השיעורים של הרב איתי בן אהרון

0772618021

"שמעו ותחי נפשכם"